

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Antiquae Lectionis Tomus ...

In Qvo Plvra Qvam XX. Antiqua monumenta, nunquam edita

Canisius, Heinrich

Ingolstadii, 1602

VIII. De Jnstitvtione Baptisatorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64160](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64160)

DE INSTITVTIONE

Baptifatorum.

MANSERVNT autē in eodē loco quasi dieb⁹ vigin-
ti, Euangelizantes populo & Baptizantes eos in
nomine domini; docētēs eos seruare vnitatem
fidei in vinculo pacis, instruētēs de festiuitatib⁹ & obserua-
tionib⁹ Christianæ religionis, de ieiuniis quatuor temporū,
de quadragesimali ieiunio, de incarnatione, de Natiuitate,
Circumcisione, Apparitione, Præsentatione, Baptismate,
Trāsfiguratione, Passione, Resurrectione atq; Ascensione do-
mini nostri Iesu Christi, de Aduētū spiritus sancti, de vigilijs
& natalijs Apostolorū & aliorū Martyrum & sanctorū, de
die Dominica, de sexta feria, de distributione Mensium &
Institutione totius anni, secundum Christianos, exstructoq;
& sanctuario: totum enim corpus basilicæ tam subito fieri
non potuit, altare sanctificauit, & interim missas illie cele-
brari præcepit, dans eis sacerdotem, libros, & calicem, pa-
raturam, & omnia vtenilia, quæ ad officium altaris perti-
nebant. Quæ omnia illi cum multo gaudio, alacritate, ac
deuotione suscipientes, & gratias agentes, omnes veteres,
& profanas superstitiones suas & gentiles obseruantias pe-
nitus abijciabant, & exuti veterem hominem, cum actib⁹
suis in vitæ nouitate ambulare cœperunt, & proficere. *Rom. 6.* Erat

autē numerus conuersorū ibi ad fidem quasi septem millia.
Videns autem Episcopus quia messis multa & quod
& alijs ciuitatibus oportet eum Euangelizare regnum
DEI, cum inde processurus esset, vocata concione hoc
sermone allocutus est Ecclesiam: Fratres æmulor vos
DEI æmulatione: vos enim omnes qui in præsentia-
rum ad me audiendum conuenistis & me docente, Chri-
sto credidistis & Christiani facti estis, vna in Domino Ec-
cle-

VIII.

clesia, estis desponsati per fidem Domino meo Iesu Christo; vna, inquam, vos omnes Ecclesia estis, vna & vnica sponsa Domini mei Iesu Christi, quia vnica vniuersali Ecclesie per fidem incorporati estis. Sed quia ego per eius gratiam huius veræ desponsionis auctor esse videor, (Nam ego ei vni viro despondi vos virginem castam exhibere) hinc est quod æmulor vos non tamen qualibet, sed Dei æmulatione. Nam & mala æmulatio esse potest iuxta illud Apostoli: Sunt quidam qui æmulantur vos non benè, æmulari autem est, velle indignari, & paratus vobis sum indignari quod pridem dixi; æmulor vos: quia sine tristitia & indignatione ferre non possum, nec potero, si quod absit, ad iniuriam Domini mei Iesu Christi, cui per fidem vos despondi, cum Dijs alienis vos denuò contaminari volueritis. hoc enim est fornicationis genus, quod maximè separat à Deo. Fratres attendite, ecce omnes in Christo baptizati estis, & omnes Christum induistis, originalium & actualium peccatorum indulgentiam accepistis ab ipso, mundi estis & sancti non per nos, sed per eum sanctificati & mundati: quia ipse in sanguine suo lauit peccata mundi: nolite ergo iterum inquinare vos cultura idolorum, nam hæc est immundicia, qua omnino Deus offenditur, & penitus separat à gratia Dei, nolite vos prostituere corruptionibus, & immundis spiritibus, soli creatori vero, nulli autem creature diuinum honorem exhibeatis, ne indignatio eius & furor veniat super vos: sed magis in fide, & spe & charitate perficite, vt benedictio eius veniat super vos & super filios vestros, & vt ei credentes & fidem operibus exornantes, vitam habeatis in nomine ipsius, qui de tenebris vos vocauit in admirabile lumen suum. certi enim esse, & nullatenus dubitare debetis, quia si hanc, in qua hodie positi estis, innocentiam ser-
 uaueri-

Gal. 4.

1. Pet. 2.

tra malignos spiritus in exitu vitæ animabus insidiantes eadem spiritus sancti virtute pugnaturus armatur, hoc omni Christiano in agone mortis ardentissimè desiderandum, & deuotissimè percipiendum est, vtpote remedium animæ certissimum.

Quartum Sacramentum est *Eucharistia*, id est, corpus & sanguis DOMINI. hoc Sacramentum victuris, & morituris est necessarium. Siue enim viuimus, siue enim morimur, hoc viaticum semper vtendum est. Est enim cibus animæ verus, vitam in se habens æternam. Vnde frequenter Missæ celebrandæ sunt, & vos ad easdem deuotè conuenire debetis, vt sæpius huic viatico communicetis. Quod si non potestis, quia carnales estis, huic tam sanctissimæ rei per vos ad omnes missas participari saltem per mediatorem vestrum, scilicet Sacerdotem, qui pro vobis communicat, fideliter, reuerenter, ac deuotè missas audiendo communicate. Oportet tamen & vos ipsos ter vel quater in anno, si amplius fieri non potest, & confessionem facere atque ipsi Sacramento communicare.

Quintum Sacramentum est per pœnitentiam reconciliatio lapsorum, id est, eorum, qui post Baptismum propter grauiores culpas ab Ecclesia proiecti, per satisfactionem pœnitentiæ iterum ei conformantur. Et hoc Sacramentum quasi malagma & recuperatio est cadentium in pugna & vulneratorum.

Sextum Sacramentum est coniugium, id est, copula matrimonialis. Quinq; autem superiora Sacramenta, quasi generalia sunt, & omni Christiano necessaria: istud autem quasi particulare est; quia nõ omnibus necessarium, sed eis tantum qui se continere non possunt, & sicut ad superiora Sacramenta omnes homines trahendi sunt & inuitandi, ita

di, ita nullus ad hoc trahendus est, & inuitandus: nisi qui, vt dictum est, se non continent, sed vago & illicito concubitu sese polluunt & commaculant: his enim suadendum est, vt infirmitati suæ honestiori subueniant remedio.

Vos autem qui vsque ad hæc tempora non Christiani sed pagani fuistis, Sacramentum coniugij non habuistis: quia fidem vni thoro non seruastis. Sed qui voluistis, plures habuistis vxores; quod deinceps vobis non licebit. Sed vnus vir vnam tantum habere debet vxorem, & vna vnum. Quod amplius, à malo est. Si quis ergo in vobis est, qui plures habuerant vxores ante Baptisum, nunc vnam de illis, quæ sibi magis placeat, eligat, dimissisq; alijs hanc solam habeat, ritu Christiano. Et partus, inquit, scemineos, audio, quia vos o mulieres, necare consueuistis. Quod quantum abominationis habeat, exprimi sermone non potest. Videte si hoc vel bruta animalia faciant foetibus suis. Parricidium hoc non fiat amodo in vobis: quia sine grauissima pœnitentia dimitti non potest. Siue igitur sit masculus, siue scemina, diligenter enutrite partus vestros: Dei enim est & marem procreare & sceminam.

Septimum itaque Sacramentum est, ordinatio siue consecratio clericorum, quod & ipsum particulare est & non generale, quia non omni homini necessarium est; quamuis enim omnes homines indigeant clericis, non tamè est necessarium omnes homines fieri clericos. Ad ipsum tamen Sacramentum, qui moribus ac scientia magis idonei sunt, inuitandi potius, quam trahendi. Vnde adhortor vos & inuito: quia cogere non debeo: vt

de liberis vestris ad clericatum tradatis, liberalibus studijs prius diligenter instructos, vt ipsi per vos, sicut alia gentes, de lingua vestra, latinitalis cōscios possitis habere Clericos & sacerdotes. Ita ergò septem sacramenta, quæ iterum vestri causa enumerare libet, & baptisum, confirmationem, infirmorum vnctionem, Eucharistiam, lapsorum reconciliationem, coniugium, & Ordines, per nos humiles suos paranyphos sponus cœlestis in arram verè dilectionis vobis, Ecclesiæ ac sponæ suæ transmittere dignatus est. Quapropter omni honore ac reuerentia eadem sacramenta seruate diligēter, & veneramini; docete ea filios vestros, vt memoriter teneant, & diligenter obseruent in omnes generationes. Ecce habetis Ecclesiam, habetis sacerdotem de his omnibus, & quæcunq; sunt necessaria vobis, abundantius vos instruere scientem. Ipsum ergò sicut me audietis, honorantes & amantes eum, & quæcunq; vobis dixerit facientes. Et nunc ego vado, iterum citò reuersurus ad vos. Valete in domino dilectissimi.

QVOMODO PER MATRONAM multiplicatus sit numerus credentium.

IX.

OSTQVAM confirmata & instructa est Ecclesia in PYRISSA, VBERRIME, CACERMATI, populoq; primitiuo eorum, caro affectu, vac facientes, legatis eos deducentibus, ad ciuitatem ducis CAMINAM deuenimus. Erat autem illic ducissa vxor videlicet ducis legitima, & licet inter paganos, Christianæ tamen religionis memor, de eorum aduentu lætissima efficitur, & cum omni domo sua tanto eos deuotif-